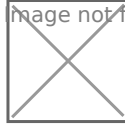

Πατρο-Κοσμάς - Οι διδαχές του (I)

/ Πεκπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

image not found or type unknown

Όπως αναφέρεται στην παράδοση, ο πατρο-Κοσμάς εκφωνούσε τους λόγους του χωρίς χειρόγραφο κι απ' έξω, τροποποιώντας ή και προσθέτοντας διάφορα καινούρια μέρη, όπου το θεωρούσε σκόπιμο. Ήταν εμπνευσμένος πάντοτε, και στην ορμή του λόγου του ποιος ξέρει τι προσθήκες ή ποιες αποστροφές έκανε, που δε βρίσκονται στα χειρόγραφα. Από την εντύπωση που προκαλούσε, φαίνεται πως η δεινότητα της ομιλίας του ήταν καταπληκτική και πως από τις τυπωμένες ή χειρόγραφες Διδαχές του μια μακρινή μόνο αντήχηση ακούμε από τη φλογερή απαγγελία του. Η ρητορική δύναμη κι η πειστικότητά του Κοσμά ήταν απίστευτες. Ο Κοσμάς δεν ήταν άνθρωπος που 'γραφε. Είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στον λόγο του. Ό,τι συνεπώς έχουμε από τις Διδαχές του είναι φράσεις που κράτησαν οι μαθητές του, που τον ακολουθούσαν, κι άλλοι ακροατές του ιεροκήρυκα.

Το κύριο θέμα των Διδαχών του ήταν η αγάπη του Θεού και των αδελφών μας

Χριστιανών. Το «αγαπάτε τον Θεό» και «αγαπάτε τον πλησίον». Κάθε έργο, κάθε πράξη, κάθε χειρονομία μας, έλεγε, πρέπει ν' αρχίζει από τον Θεό και να τελειώνει στον Θεό.

Κήρυττε: «Δε βρίσκεται τόπος απ' όπου να λείπει ο Θεός. Πρέπει και μεις οι ευσεβείς χριστιανοί, όταν θέλουμε να κάνουμε καμιά αμαρτία να σκεφτόμαστε ότι ο Θεός είναι πανταχού παρών, είναι πάντα στον νου μας και μέσα στην καρδιά μας. Είναι μπροστά στα μάτια μας και βλέπει όσα κάνουμε και γνωρίζει όσα σκεφτόμαστε. Να ντρεπόμαστε τους αγγέλους, τους αγίους και μάλιστα τον άγγελο, τον φύλακα της ψυχής μας, που μας βλέπει. Ακόμα να ντρεπόμαστε τον εαυτό μας και τους ανθρώπους. Από ένα μικρό παιδί ντρεπόμαστε, πώς να μη ντρεπόμαστε από τόσους αγίους και αγγέλους;».

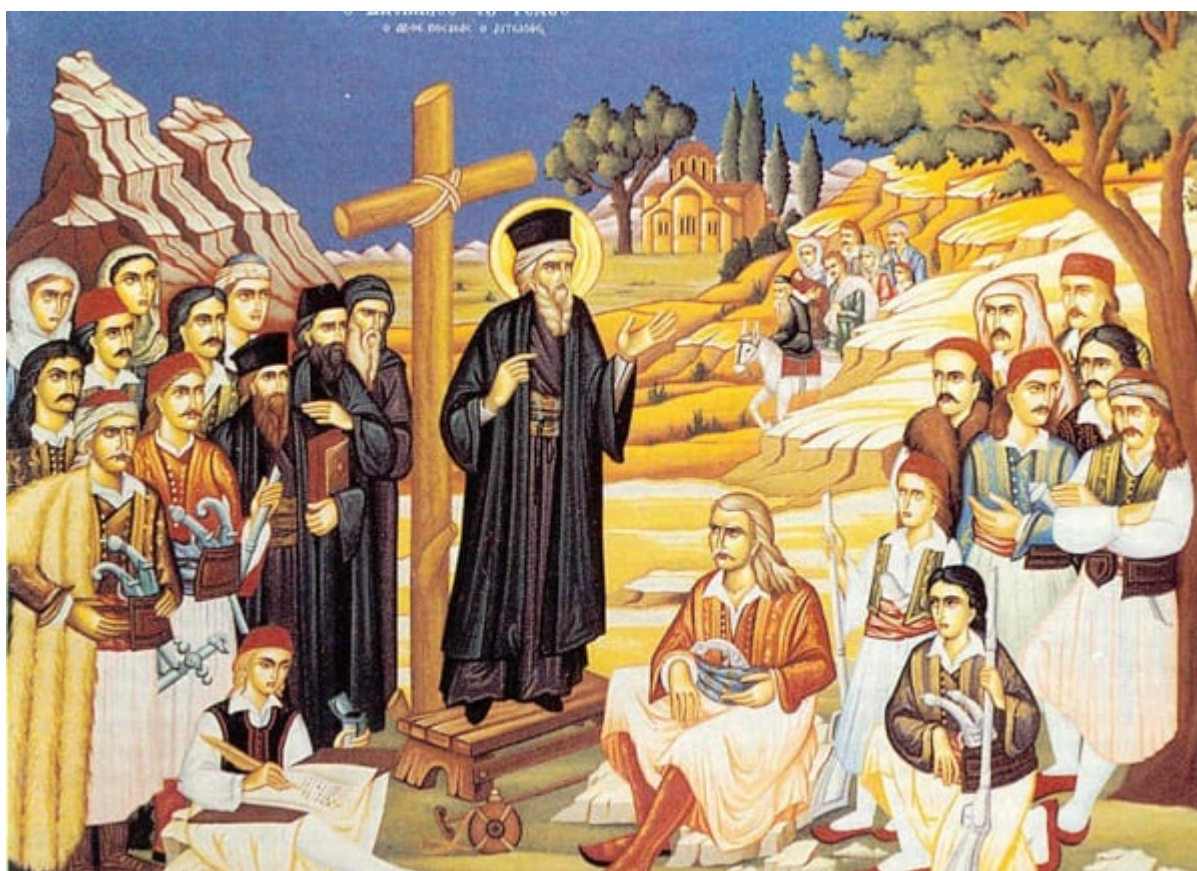
Και συνεχίζει: «Και μεις λοιπόν, αν θέλουμε να λέμε τον Θεό μας Πατέρα, πρέπει πρώτα να έχουμε δύο αγάπες, αγάπη στον Θεό και άλλη αγάπη στον πλησίον. Και πρώτα, πρέπει να αγαπάμε τον Θεό μας, διότι μας χάρισε τόσα αγαθά, μία τόσο μεγάλη γη εδώ, πρόσκαιρη για να κατοικούμε, τόσες χιλιάδες χορτάρια, φυτά, βρύσες, ποτάμια, θάλασσες, ψάρια, φωτιά, αέρα, ημέρα, νύχτα, ουρανό, ήλιο, φεγγάρι, άστρα... Δεύτερον, πρέπει να αγαπάμε τους αδελφούς μας χριστιανούς, διότι είμαστε μιας φύσεως και μιας πίστεως, έχουμε ένα βάπτισμα, μαζί μεταλαμβάνουμε τα Άχραντα μυστήρια, έναν Σταυρό προσκυνούμε, έναν Παράδεισο ελπίζουμε να απολαύσουμε όλοι μαζί».

Ο Κοσμάς στο ζήτημα του θανάτου είναι ηρωικός. Δε θέλει να κλαίμε τους πεθαμένους, αλλά να τους μακαρίζουμε, που 'φυγαν από τον κόσμο τούτο. Λέει τα εξής για τον θάνατο: «Αυτός ο κόσμος είναι σαν μια φυλακή. Πότε πρέπει να χαίρεται ο άνθρωπος; Όταν μπαίνει στη φυλακή ή όταν ελευθερώνεται από την φυλακή; Μου φαίνεται όταν μπαίνει στη φυλακή τότε πρέπει να κλαίει και να λυπάται, και όταν βγαίνει από τη φυλακή, τότε πρέπει να χαίρεται. Έτσι, αδελφοί μου, να μη λυπάστε για τους πεθαμένους. Να μαζεύεστε όλοι, μικροί μεγάλοι, και να τον σκέφτεστε καλά τον πεθαμένο, διότι καλύτερος διδάσκαλος δεν είναι άλλος από τον θάνατο. Να μην κλαίτε τους πεθαμένους, διότι βλάπτετε τον εαυτό σας. Και όσες γυναίκες φοράτε λερωμένα ρούχα για τους πεθαμένους, να τα βγάλετε. Όταν γεννιόμαστε, τότε πρέπει να κλαίμε και όταν πεθαίνουμε να χαιρόμαστε. Και μάλιστα να μην κλαίτε για τα μικρά παιδιά, που είναι σαν άγγελοι μέσα στον Παράδεισο. Ο ύπνος τι είναι; Μικρός θάνατος και ο θάνατος μεγάλος ύπνος...».

Ο Κοσμάς τόνιζε, σε κάθε σχεδόν διδαχή του, την εμμονή στην πίστη. Δεν μπορούσε να μιλάει για τους εξισλαμισμούς και μπροστά στους Τούρκους, που συχνά παρακολουθούσαν και πρόσεχαν τους λόγους του. Για τούτο συνεχώς και με φανατισμό κήρυττε την επιμονή στη χριστιανική πίστη, παίρνοντας παραδείγματα

από τη Γραφή ή πλάθοντας δικούς του μύθους, που διηγούνται στους πιστούς. Ήξερε τη μάστιγα των εξισλαμισμών και πάντοτε μέσα στις ομιλίες του έβαζε κι ένα κεφάλαιο ιδιαίτερο, που εξυμνεί την πίστη που φθάνει στο μαρτύριο. Μιλάει με παραβολές παρμένες απ' την τουρκοκρατούμενη Ελλάδα ή από τα επεισόδια της Γραφής ή από τα συναξάρια που κυκλοφορούσαν τότε και διαβάζονταν πολύ από τον λαό ως αναγνωστικά.

Ας παρακολουθήσουμε την παραβολή της Μαρίας, για να δούμε με πόση τέχνη επιδίωκε να χαράζει στην ψυχή των Ελλήνων την εμμονή στη θρησκεία. «Όταν ο πασάς ζητάει τη Μαρία τη μοναχή να την πάρει στο χαρέμι του και στέλνει στο μοναστήρι τους ανθρώπους του να την παραλάβουν, ρωτάει εκείνη: Τι είδε σε μένα ο πασάς; Τι θέλετε; Μας έστειλε ο πασάς να σε πάρουμε, απαντούν εκείνοι, διότι είδε τα μάτια σου τα ωραία. Περιμένετε, τους είπε και πηγαίνει στην εκκλησία, παίρνει ένα μαχαίρι και ένα πιάτο και πηγαίνει εμπρός εις τον Ιησού Χριστό και λέγει: “Κύριέ μου, μου έδωκες τα μάτια τα αισθητά, για να πηγαίνω στον καλό δρόμο κι εγώ να πηγαίνω στον κακό δρόμο δεν είναι πρόπον”. Και ευθύς βγάζει με το μαχαίρι τα μάτια της και τα βάζει στο πιάτο και τα στέλνει του πασά. Και αφού τα είδε ο πασάς γύρισε σε κατάνυξη και πηγαίνει στο μοναστήρι και παρακαλεί τις καλόγριες να κάνουν δέηση στον Θεό να γιατρευθεί η δόλια η Μαρία».

Πολύ ποιητικότερος κι εκφραστικότερος είναι στην αφήγηση του συναξαρίου της

Αγίας Παρασκευής. Όταν ο Κοσμάς μιλάει για την επιμονή στην πίστη και τα μαρτύρια των χριστιανών, οι λέξεις του παίρνουν μια ασυνήθιστη θερμότητα. Όταν μιλάει για τους μάρτυρες της πίστης και την επιμονή τους στη θρησκεία, νομίζει κανείς πως αφομοιώνεται με κείνους. Ας τον παρακολουθήσουμε στο συναξάρι της Αγίας Παρασκευής.

«Η αγία Παρασκευή ήτο δώδεκα χρόνων κόρη από γένος ευγενικό. Όταν έμεινε ορφανή μοίρασε όλη της την περιουσία στους φτωχούς και με αυτή την πράξη αγόρασε τον Παράδεισο. Ως κόσμημα είχε τα δάκρυα, καθώς έφερνε στον νου της τις αμαρτίες της. Ως σκουλαρίκια είχε τ' αυτιά της ανοιχτά, για ν' ακούει τις Άγιες Γραφές. Ως ζώνη είχε τις πολλές νηστείες που έκαναν τον λαιμό της και έλαμπε όπως ο ήλιος. Ως δακτυλίδια τους ρόζους των δακτύλων της από τις πολλές μετάνοιες που έκανε. Ως φόρεμα τη ντροπή, που είχε στον εαυτό της. Έτσι στολιζόταν η αγία. Έτσι, αδελφοί μου, η αγία Παρασκευή έμαθε γράμματα και έγινε πολύ σοφή. Και για την καθαρότητά της αυτή την αξίωσε ο Θεός και έκανε θαύματα.

Μία μέρα την καλεί ο βασιλιάς Αντωνίνος και της λέγει ν' αρνηθεί τον Χριστό και να την κάνει βασίλισσα. Η Αγία του λέει: Εγώ δεν είμαι ανόητη να αρνηθώ τον Χριστό μου, ν' αφήσω τη ζωή και να οδηγηθώ στον θάνατο. Μακάρι να άφηνες και συ το σκοτάδι και να ερχόσουν στο φως. Ακούτε, αδελφοί μου, ένα κορίτσι να μιλάει με τέτοιο θάρρος εμπρός σ' έναν βασιλιά; Όποιος έχει τον Χριστό μέσα στην καρδιά του δε φοβάται όλον τον κόσμο... Λέει ο βασιλεύς της αγίας: Σου δίνω τρεις μέρες διορία. Αν δε με υπακούσεις, θα σε θανατώσω. Του λέει η Αγία: Βασιλιά, εκείνο που θέλεις να κάνεις σε τρεις μέρες, κάνε το τώρα, διότι εγώ δεν αρνούμαι τον Χριστό μου.

Τότε προστάζει ο βασιλιάς και άναψαν μία μεγάλη φωτιά και πάνω της έβαλαν ένα καζάνι. Η Παρασκευή χαιρόταν επειδή θα αναχωρούσε από τούτον τον ψεύτικο κόσμο και θα πήγαινε σ' εκείνον τον αληθινό και αιώνιο. Προστάζει ο βασιλιάς να βάλουν την Αγία στο καζάνι για να καεί. Η Αγία έκανε τον σταυρό της και μπήκε μέσα. Περιμένει δύο, τρεις ώρες ο βασιλιάς και βλέποντας ότι δεν καίγεται η Αγία, της λέει: Παρασκευή, γιατί δεν καίγεσαι; Του λέει η Αγία: Διότι ο Χριστός δρόσισε το νερό και δεν καίγομαι. Της λέει ο Βασιλιάς: Ράντισέ με κι εμένα για να δω, καίει; Πήρε η Αγία με τα δυο της χέρια και του ρίχνει στο πρόσωπο και αμέσως, ω του θαύματος, τυφλώθηκε. Φωνάζει ο βασιλιάς: Μέγας ο Θεός των Χριστιανών και σ' Αυτόν πιστεύω κι εγώ και έβγα να με βαπτίσεις. Βγήκε η Αγία και τον βάπτισε με όλο του το βασίλειο. Έπειτα την αποκεφάλισε άλλος βασιλιάς και πήγε στον Παράδεισο να χαίρεται πάντοτε».

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%kosmasaitolos_3c%